קיא: ערבי פסחים פרק עשירי פסחים

מסורת הש"ס

הורה אור השלם

ו. מִדַּבֵּר בְּאֹפֶל יְהַלֵּךְ מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם: תהלים צא ו

הלי מאן דמפני אגירדא (ג)**דדיקלא: אי מיקטל קטיל.** אם נקלן האילן נהרג האיש ואם נעקר האילן האיש מת: ה"ג **הני מילי היכא דלא מנח כרעיה עילויה כו':** (ד)**האי מאן דמפני אגירדא דדיקלא אחדא ליה רוח פלגא.** כאב חלי הראש: **חמשה עולי הוו.** שרוח רעה שורה תחתיהם: **עולא דכנדא.** שם האילן: **עולא דפרחא.** אלף קרפי"ף בלע"ז: **זרדפא.** שונדליי"ר: **עולא דארבא.** ספינה: **עולא דערבא.** אל אילן ערבה: **דקשה סילויה.** עלו: **דני פרחא רוחי.** כך הוא שמם: **דני זרדפא.** שדיש שמן: **דני אינגרי.** המצויין בנגות רשפי שמש: **ונפקא מינה.** לכתוב קמיעא בשם אילן (ה) כגון אם החק תחת בי פרחא יכתוב לו קמיעא בשם רוחי: **למאי נפקא מינה לגוויי לה.** לגרוח מפניה לפי שאין לה עינים ואינה רודפתו: **גוייה.** גרח מפניה: **כי אולא נפקא אדיקלא.** כשהלכה אחריו נתקלה ונפלה על עיקר האילן: ה"ג **פקעה היא ולווה דיקלא.** שאינו יודע לגרך ברוך עוטר ישראל(ו): **כחשא.** כף הקדירה: **והדר ככדא דכמכא.** מתגלגל בתוך כד של כותח: **ומשפכה בעולא דחלבא.** חלב עשב שתיחם בו יהושע את הארץ(ז): **דלא חלב גרמידא.** שלא גדל אמה: **אריכונא.** עיזרון: **אדמפנא כרעיה.** בעוד שרגליו לחים ממי הרחילה: **פלא בביתא.** התולה פתו באויר בתוך של אחד: **חלא לסילויה.** לסלו ופת בתוכו: **ניטוורא.** פירורין: **איסרא דמזוני.** מלאך הממונה לזמן מזונות: **נקוד שמיה.** לשון נקידו כמו מנקד תפירו לפיכך אינו רואה שיהו פרורים נשלכים לידרס ברגל: **איסרא דעניותא נבל שמיה.** (ח) ושמא נכנס לבית שהוא רואה שאינן נוהגים מנהג נקיות בפת: **לברוקתי.** כליון עיניים: **מפחד.** ואינו יודע למה:

המשך

רשב"ם

דמפני אגירדא דדיקלא. דקל קלון: **רוח פלגא.** מורלש"ן בלע"ז: **לרדא.** כאב חלי הראש: **אי מקטל קטיל.** אם נקלן האילן נהרג האיש ואם נעקר האילן האיש מת: ה"ג **הני מילי היכא דלא מנח כרעיה עילויה: חמשה עולי הוו.** שהרוח רעה שורה תחתיהן: **עולא כנדא.** שם אילן: **עולא דפרחא.** אלף: **זרדפא.** אונגי"ר: **עולא דארבא.** ספינה: **עולא דערבא.** אל אילן ערבה: **נופיה.** ענפיו: **סילויה.** עלו: **דני פרחי רוחי.** אותן שדיש דני פרחי שמן רוחי ונקמן מפרש למאי נפקא מינה: **דני זרדפא שידי.** שמן: **דני אינגרי.** המצויין בנגות רשפי שמן: **למיכתב קמיעא.** בשם אלו כגון אם החק תחת בי פרחי יכתוב לו קמיעא בשם רוחי: **למאי נפקא מינה לגוויי מינה.** לגרוח מפניה לפי שאין לה עינים ואינה רודפתו: **גוייה.** גרח מפניה: **כי אולא נפקא אדקלא.** כשהלכה אחריו נתקלה ונפלה על עיקר אילן: הכי גרסינן **פקע היא ולווה דקלא.** יבש הדקל: **כר קשא.** שוטר העיר: **דקא אלו כיה מינגא כגוויה.** לאילן: הכי גרסינן **סודריה דמר כלורכא מרבנן בדיקנא ליה למר ולא ידע למימר כרוך.** שאינו יודע לגרך על הסודר ברוך עוטר ישראל בתפארה(ט): **כחשא בקדרא והדר ככדא דכמכא.** מתגלגל בתוך כד של כותח: **ואהדריה לרב הונא מימיניה ולרב פפא משמאליה: מאי שנא.** כי איך חושש כי אם לחזק: **שעשא קיימא לך.** עשיר אתה ויש לך מזל טוב ולא תיחוק: **ומשפכה בעולא דחלבא.** חלב עשב שתיחם בו יהושע את הארץ ליארלא(ט): **דלא חלב גרמידא.** שלא גדל אמה: **אריכונא.** עיזרון: **ושפי עיף עיף.** יין המטפטף מן החבית: **אדמיפנא כרעיה.** בעוד שרגליו לחים ממי הרחילה: **פלאי בביתיה.** התולה פתו באויר בתוך של אחד: **חלא לסילויה.** של ופת בתוכו: **פארי.** מורסן: **נשווא.** פירורין של פת: **נקיד שמיה.** לשון נקיות לפיכך אינו רואה שיהו פירורין נשלכין לידרס ברגל: **איסרא דעניותא נבל שמיה.** לשון נלגוף (ו) ושמא נכנס בבית שהוא רואה שאין נוהגין מנהג נקיון בפת: **בלעא.** בקערה: **לברוקתי.** כליון עיניים: **מפחיד.** ואינו יודע למה:

המשך

ואזיל רב פפא מימיניה. מלדד אילדודי הוה דאמר בפרק הממונה (יומא דף ה.) המהלך לימין רבו הרי זה בור:

תליא בביתא קשי לעניותא. מכאן קשה לרש"י דפירש בפרק קמא דחגיגה (דף ה.) היינו דאמרי אינשי זוזי לתליתא שמיתא לעללא לא שמיא ופי' לתליתא לקנות פת לצורך היום שתולין בסל ואין דרך לתלותו בסל דהא אמרינן הכא דקשי לעניותא ור"ת מפרש שם לתליתא כשדוחקין אותו לפרוע מוצא לוין אבל לקנות מצוה לאכול אינו מוצא לוין: לוה

האי מאן דמפני אגירדא דדיקלא אחדא ליה לדידיה רוח פלגא והאי מאן דמצלי רישיה אגירדא דדיקלא אחדא ליה רוח צרדא האי מאן דפסעי אדיקלא אי מיקטל קטיל אי איעקר מיעקר ומיית (ה) הנ"מ דלא מנח כרעיה עילויה אבל מנח כרעיה עילויה לית לן בה (ו)חמשה עולי הוי עולא דדיקלא יחידא עולא (ז)דכנדא עולא דפרחא עולא דזרדתא [א] איכא דאמרי אף עולא דארבא ועולא דערבתא כללא דמילתא כל דנפיש ענפיה קשי עוליה וכל דקשי סילויה קשי עולי' לבר מכרו משא אע"ג דקשי סילויה לא קשי עוליה דאמרה לה שידא לברה פירחי נפשיך מכרו משא דאיהו הוא דקטיל לאבוך וקטיל לדידיה אמר רב אשי חזינא לרב כהנא דפריש מכולהו עולי בי פרחי רוחי דבי זרדתא שידא דבי איגרי רישפי למאי נפקא מינה לקמיעא דבי פרחי בריה שאין לה עינים למאי נפקא מינה לגזוזי לה זימנא חדא הוה אזיל צורבא מרבנן לאפנויי לבי פרחי שמע דקא אתא עילויה וגזי לה כי אזלא חבקיה לדיקלא צווח דיקלא ופקעה היא [ב] פרחא דבי זרדתא שידי הא זרדתא דסמיכה למתא לא פחתא משיתין שידי למאי נפקא מינה למיכתב לה קמיעא (ח)ההוא בר קשא דמתא דאזיל וקאי גבי זרדתא דהוה סמיך למתא עלו ביה שיתין שידי ואיסתכן אתא לההוא מרבנן דלא ידע דזרדתא דשיתין שידי היא כתב לה קמיע לחדא שידא שמע דתלו חינגא בגוויה וקא משרו הכי סודריה דמר כי צורבא מרבנן בדיקנא ביה במר דלא ידע ברוך אתא ההוא מרבנן דידע דזרדתא שיתין שידי הוה כתב לה קמיעא דשיתין שידי שמע דקא אמרו פנו מנייכו מהכא קטב מרירי תרי קטבי הוו חד מקמי טיהרא וחד מבתר טיהרא דמקמי טיהרא קטב מרירי שמו ומיחזי בי כדא דכמכא והדר ביה בחשא דבתר טיהרא (ט)קטב ישוד צהרים שמו ומיחזי בי קרנא דעיזא והדר ביה בנפיא אביי הוה שקיל ואזיל ואזיל רב פפא מימיניה ורב הונא בריה דרב יהושע משמאליה חזייה לההוא קטב מרירי דקא אתי לאפיה דשמאליה אהדרא לרב פפא לשמאליה ולרב הונא בריה דרב יהושע לימיניה אמר ליה רב פפא אנא מאי שנא דלא חשש לי אמר ליה את שעתא קיימת לך מחד בתמוז עד שיתסר ביה ודאי שכיחי מכאן ואילך ספק שכיחי ספק לא שכיחי ומשתכחי בטולי דחצבא דלא חצב גרמידא ובטולי דצפרא ופניא דלא הוי גרמידא ועיקר בטולי דבית הכסא אמר רב יוסף הני תלת מילי יהיב ארבונא לנהורא (י) מן דסריק רישיה יבש ומן דשתי טיף טיף ומן דסיים מסני אדמייתניה כרעא תלאי בביתא קשי לעניותא כדאמרי אינשי תלא סילתא תלא מזוניה ולא אמרן אלא ריפתא אבל בישרא וכווריי לית לן בה אורחיה היא פארי בביתא קשי לעניותא (י)נשורא בביתא קשי לעניותא בלילי שבתות ובלילי רביעית שרו מזיקין עילויה איסרא דמזוני נקיד שמיה איסרא דעניותא נבל שמיה צעא אפומא דחצבא קשי לעניותא מאן דשתי מיא בצעי קשי לברוקתי דאכיל תחלי ולא משי ידיה מפחיד תלתין יומין

המשך

הגהות הב"ח

(א) גמ' ומיתת והנ"מ דלא: (ב) שם מאן דסריק וכו' ומאן דשתי וכו' ומאן דסיים מסני אדמתנא כרעא: (ג) רש"י ד"ה הלי מאן וכו' דדיקלא דקל (קלוף) [קצרן] הם"ל: (ד) ר"ה הלי מאן ת"ה לרדא ל"ל קתם ד"ה לי מיקטל: (ה) ד"ה איסרא דעניותא נבל שמיה נכנס לבית שרואה כל"ל ומיכא ושמא נמחק: (ו) רשב"ם ד"ה איסרא וכו' לכלון ואינו נכנס בבית וכו' מנהג בזיון נפש:

הגהות הגר"א

[א] גמ' עולא דחדרתא טולא דערבתא ל"ל אף טולא דארבא כלא כו' כל"ל (ומה מיוסב מ"ש הנהגות הגמ"ר ועי"ע נ"ל בתורת המאור): [ב] שם פרחא. נמחק:

לעזי רש"י

פלשרי"ן [פלישי"ן]. שיתוק.
קרפי"ף [קפריי"ר]. שיח-צלף.
שונדכי"ר [שורבי"ר]. חזזיר (אילן).
מורלש"ן [פלישי"ן]. שיתוק.
שונבי"ר. [שורבי"ר]. חזזיר (אילן).

מוסף רש"י

זרדתא. אילן שמתו זרדתא, שנרי"ר בלע"ז (קדושין עג:). בר קשא. מתווה לאלן (שבת קי:) אר: מושל העיר (רשב"ם ב"ב קיז:). נשורא. פירורי אוכלין (חולין קה:). איסרא דעניותא. שר שלו (ע"ז מא:) שרא דעניותא, נבל שמיה. ונבל קרי ליה ואהיב מקום מיאוס (שבת סב:).

רבינו חננאל

הני תלת מילי יהבי ארבונא בנהורא, מאן דסריק יבש, ומאן דשתי טיף טיף, ומאן דסאים מסאניה. בי רשיבתא כרעיה תלא לחמא, קשי לעניותא. דאכיל תחלי ולא משי ידיה מפחד לתלתין יומין.

(ה) נכתוב ל"ל מרגעה: (ו) נר' הענין דמיגרא ועי' רשב"ם ב"ב מח: ד"ה תלי לפפין, ג) [שבת קי. וע"ש פרש"י ב"ב קי: וע"ש רשב"ם], ד) [חולין קה:], ה) [נרשב"ם אלון], ו) [נרמות פ:], ז) ב"ב יי, ח) [נרמות פ:], ט) ב"ב יי, י) ב"ב יי.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com